

חברותא

שבת פְּרָשַׁת וַיִּשָּׁב, כ"ג כֶּסֶלּוֹ הַתּשפ"ג

חומר למוד שבועי

מזל-טוב

ירידה או עליה?

חברותא: חיינו בפרשת השבוע עם אברהם, יצחק ויעקב, וכעת מגיע תורו של יוסף הצדיק. מי שפרשת חיינו מלמדת אותנו שהירידה היא לצורך עליה גדולה.

גם כאשר יוסף הגה בירידה, אחר שהוא נמכר למצרים ושמש כעבד בבית פוטיפר, ואף בזמן היותו בבית הסהר עקב העלילה של אשת פוטיפר, גם אז, בתוך הירידה עצמה, היתה לו עליה.

הוא הצליח כל כך, עד שגם פוטיפר וגם שור בית הסהר מנו אותו לאיש הנאמן עליהם לעשות את כל מלאכת המקום.

איש מצליח

שליח/ה: כשהתורה מספרת לנו על אותה הצלחה, אנחנו שמים לב להבדל קטן בתאור שתי ההצלחות: כשהיה בבית פוטיפר נאמר עליו "וכל אשר הוא עשה, ה' מצליח בידו", ואלו כשהיה בבית הסהר נאמר "ואשר הוא עשה ה' מצליח", ללא המלה "בידו". מה זה כל כך משנה? האם זה אומר לנו משהו על ההבדל בין שתי התקופות ושתי ההצלחות בחייו של יוסף?

מזל שידעתי...

myshliach.net

תודתנו נתונה למערכת 'נשמח דאורייתא' על עזרתם והסכמתם בהדפסת החומרים

חברותא: כלנו רוצים להצליח בעזרת השם בחיים. הצלחה בלמודים, הצלחה במציאת חברים טובים, הצלחה בקבלה לשייבה, במציאת דירה טובה, פרנסה, וכן הלאה.

מספרים על עשיר אחד שאמר שההצלחה שלו היא עם תשעים אחוז מזל ועשרה אחוז שכל... אם הוא היה יכול, הוא היה מחליף גם את העשרה אחוז האלה בעוד קצת מזל...

את ההצלחה מגדיר הרבי ה'צמח צדק' בתור 'מזל'. מה זה מזל? דבר שלא תלוי באדם אלא בא לו במתנה מלמעלה, מאת השם. נקח שני ילדים שהתכוננו יחד למבחן, אחד קבל מהמורה שאלה שהוא יודע לענות עליה מצין והשני קבל שאלה מהחמר שעליו הם לא הספיקו לחזור כראוי... הרי זה היה יכול להיות גם הפוך, אלא לאחד מהם היה 'מזל' טוב (וכמוכן הכי טוב לבוא מוכנים)...

עובדים על זה

שליח/ה: ליוסף הצדיק היה מזל בחיים. אנחנו הרי רואים איך שגם במצבים הכי גרועים הוא לא רק הצליח לשרוד, אלא גם עלה לגדלה בכל מקום בו הוא היה. היתה לו הצלחה מיחדת מאת השם. אבל בהצלחה הזאת היו שתי רמות.

בהתחלה זה כמו אדם שעושה משהו ועוד משהו והכל מצליח לו. כמו ילד שתמיד מנצח בכל המשחקים, או מבגר שמצליח בכל העסקים. נכון, מצד אחד, יש לו מזל טוב, משמים עוזרים לו להצליח בכל מעשיו, אבל מצד שני הוא היה צריך לעבד בשביל זה. כך גם היה אצל יוסף בבית פוטיפר – "וכל אשר הוא עשה, ה' מצליח בידו", היתה לו הצלחה אלקית, אבל זה עבר "בידו" – דרך המעשים של יוסף.

איזה מזל

חברותא: אבל יש מזל כזה, שבו רואים מיד שהכל זה מלמעלה, אף אחד לא חושב בכלל שזה בזכות מעשי האדם. כמו הספור על יצחק אבינו שקצר פי מאה ממה שהוא זרע. זה ממש גס מעל הטבע. כלם רואים ומודים שזו 'הצלחה אלקית'.

לדרגה הזאת הגיע יוסף בבית האסורים. הוא לא סתם הצליח, אלא היתה זו כוון הצלחה אדירה בכל מעשיו, עד שכלם יחסו אותה רק להשם – "ה' מצליח".

יותר בטול, יותר ברכה

שליח/ה: מעניין, מתי יוסף היה במקום יותר גרוע? בבית השר פוטיפר הוא אמנם היה עבד, אבל זה בכל זאת בית גדול ויפה עם תנאים טובים. ואלו

בבית האסורים זה פחות נחמד. אז איך יתכן שדוקא שם ההצלחה שלו
היתה יותר גדולה?

מסביר הרבי שאחד תלוי בשני. דוקא בגלל שהוא היה במצב פחות טוב
לקאורה, לכן הוא הצליח יותר. ככל שאדם יותר בטל כלפי השם, כך הוא
נהיה יותר ראוי לברכת השם. כמו שהנביא אומר: "ואל זה אביט – אל עני
ונכה רוח" – למי שבטל אלי.

קטנתי

חברותא: ולעניננו, בבית פוטיפר יוסף היה עבד, ובנדאי לא היה אצלו רגש
של גאון והוא התבטל כלפי השם, ולכן זכה שהשם "יצליח בידו" ויעזר לו
בכל מעשיו.

אך בבית הסהר, שם האדם נמצא בבטול הרבה יותר גדול, אין לו בכלל
חרות וגם דברים שעבד יכול לעשות, הוא אינו יכול לעשות. ולכן, פיון
ששם יוסף היה בבטול גמור להשם – הוא זכה לך שהשם יעשה הכל
בשבילו, כאלו שהוא לא קים. ההצלחה היתה מעל ומעבר להשתדלות
ולמאמץ שלו.

המאסר והגאולה

שליח/ה: גם בגאולת י"ט כסלו, שחל השנה בסמיכות לפרשת וישב, אנחנו
רואים שדוקא בעת שבתו של אדמו"ר הזקן במאסר, דוקא אז הוא זכה
להצלחה אלקית. עד שעל פי עדותו במכתביו, השרים עצמם שעקבו אחר
מאסרו ומשפטו – כספורים הידועים של בקורי השרים אצלו בעת המאסר
(כמו הספור על 'איכה') – הודו שהשחרור שלו (אחרי שהוא האשם בחטא
הגדול של 'מורד במלכות') הוא פלא גדול, והם הודו ושבוcho להשם על כך.
אנו גם יודעים שעם צאתו מהמאסר כתב אדמו"ר הזקן את אגרת 'קטנתי',
הדורשת מהחסידיים שלא להתגאות על המתנגדים ולהיות בבטול.

מתוך הבטול הזה ומסירות הנפש של אדמו"ר הזקן, הוא זכה שבכל ענין
של תורה ומצוות – "יד המקשרים וההולכים בעקבותיו תהיה על העליונה".

הלקח:

כאשר אנחנו מתנהגים באהבה אחד כלפי השני, אהבה שנובעת מבטול
ומחסר גאון, אנחנו ראויים לברכה והצלחה אלקית.

(מעובד ע"פ לקו"ש חכ"ה, עמ' 213 ואילך)

שאלות הבנה:

מתי זכה יוסף להצלחה גדולה יותר?

מדוע?

ומה הקשר לי"ט כסלו?

ירידה לצורך עליה

שליח/ה: בפרשת 'וישב' מספר על ירידתו של יוסף למצרים. מה שהתחיל כירידה וגלות, אך הפך בסופו של דבר להצלה לעם ישראל, כשיוסף נהיה למשנה למלך וכלכל את אביו ואת אחיו, כמספר בפרשות הבאות.

חברותא: על הפסוק "ויוסף הווד מצרימה" יש כמה פירושים:

א. זו היתה **ירידה** ונפילה. הוא נמכר לעבד, ובהמשך אף השלך לבית הסהר. ב. בהמשך הוא הפך ל'**רודה**' ולשליט במצרים, עד כדי כך שהוא הגלה והעביר את המצרים ממקום למקום, בתמורה למזון שהוא העניק להם, כדי שלא ילעגו לאחים שלו כמי שגלו מארצם...

ג. כשהוא ירד למצרים, הוא 'הוריד' והמשיך לשם את השכינה יחד אתו, כמספר בפרשה שהשם היה יחד עם יוסף, לנה אותו וסיע להצלחתו בבית פוטיפר ואפלו בבית הפלא. כל הפרושים האלה אפשריים כאשר אנחנו מסתכלים על הגלות בה אנחנו נמצאים:

שליח/ה: יש יהודי שמרגיש עד כמה הגלות היא ירידה ונפילה. הוא מבין שהמצב הרוחני לא טוב ולכן הוא מנסה להלחם בחשך הגלות. לדגמה, הוא רוצה לעשות 'מבצע תפלין' או להדליק חנכיה מרכזית בכפר העיר ומישהו רוצה להפריע לו, אז הוא הולך ומתנפח ומנסה לשכנע את הצד השני.

אפשרות יותר טובה היא להיות 'שליט' – מלך. לא להסתכל כלל על החשך ולא להתעסק עמו, אלא להתמקד רק במה שצריך לעשות. כך יש יותר סבוי שלא יבואו לבלבל אותו.

חברותא: אך הטוב ביותר הוא להפך את הגלות עצמה לגאולה – מתוך ידיעה שהשכינה 'יורדת' והולכת אתנו, כמו יוסף שיירד לגלות במצרים, אך המשיך להיות מחבר להשם ונהיה למשנה למלך. לא רק שמצרים לא השפיעה עליו והוא נשאר צדיק, אלא הוא הפך למשפיע על המצרים. כך גם כל יהודי צריך לדעת שהעולם נברא בשביל להפך אותו לטוב, וכך הוא יגלה את הכוח שקיים בו, לא רק שלא לפול חלילה, אלא להפיץ בסביבה שלו תורה ומצוות ולהאיר את העולם.

שליח/ה: וכך היה הדבר בגאולה של אדמו"ר הזקן, לא רק שלא חלה בעקבות המאסר ירידה בהפצת מעינות החסידות, אלא להפך, אחרי השחרור ההפצה נהיתה גדולה עוד יותר, וממצב של "קרוב לי" – מלחמה, נהיה "פדה בשלום נפשי" – גאולה.

הלקח:

נזכר תמיד שהשם עמנו ויש לנו את הכוח לעשות מה שצריך. לא נתפעל מהחשך, נסיף ונאיר בכל מקום ופנה, בימים ההם בזמן הזה!

בְּדַרְנֵי הַחֲסִידִים

טֵלְפוֹן מִגּוֹן-עֵדוֹן

הוא הִיָּה גֶבֶר בְּשָׁנוֹת הַחֲמָשִׁים לְחַיָּיו. גּוֹפּוֹ הִמְגִדֵּל כְּמוֹ תָאֵם לַתְּדַמִּית מְלֵאֵת הַבְּטָחוֹן הָעֶצְמִי וְהַחֲשִׁיבוֹת שֶׁנִּשְׁתַּקְּפָה מִתּוֹי פְּנֵיו הַמְדַשְׁנוֹת מֵעֵנָּה. הוּא הִתְגוּרָר בְּבֵית גְּדוֹל וּמְפָאָר, שֶׁהִתְנוֹסֵס לַתְּפָאָרָה בְּמִרְכָּז פֶּטְרִבוֹרְג, מְקוֹף גְּנָה נְאֻה. מְשֻׁרְתִּים בְּלְבוּשֵׁי שָׂרָד יָצְאוּ וּבָאוּ בְּשַׁעֲרֵי הַבַּיִת. הַפֶּל הֵעִיד עַל עֲשָׂר רַב וּמְפָגֵן.

מִפְעַם לְפַעַם נִהַג לַעֲרֹךְ מְשֻׁרְתוֹת עֲלִיזִים לִידִידָיו, שֶׁנִּמְנוּ עִם אֲנָשֵׁי הַמְסַחֵר וְעַם חוּגֵי הַשְּׁלֵטוֹן. הִיָּתָה בְּאִישׁ מִיַּן זְחִיחוֹת-דַּעַת, שֶׁאֲפֹשְׁרָה לוֹ לְקַבֵּל הַפֶּל בְּקִלּוֹת. חֶלֶק נִכְבָּד מֵהַצְּלָחָתוֹ הַמְסַחֲרִית, נִהַג לִיַּחַס לַתְּכוּנָה זוֹ.

גַּם אֵל יְהוּדוֹתוֹ הִתְיַחֵס בְּקִלּוֹת רַבָּה. מִצַּד אֶחָד חָשׂ אֶת עֲצָמוֹ יְהוּדִי גְּאָה, וּמִצַּד שֵׁנִי לֹא רָאָה שׁוֹם סְתִירָה בֵּין עֲבָדָה זוֹ לְבֵין הַתְּנַהֲגוֹתוֹ הַיּוֹמִית וְהַהֲתוֹלְלוֹת עִם אֲצִילֵי הַגּוֹיִים.

בְּחִדְר עֲבוּדָתוֹ הִתְנוֹסְסוּ שְׁתֵּי תַמּוֹנוֹת גְּדוֹלוֹת – הָאֲחַת שָׁל בַּעַל הַתְּנִיָּא, רַבִּי שְׁנִיאֹר-זֶלְמָן מְלֵאדִי – הַמְכֻנָּה בְּפִי הַחֲסִידִים "הַרְבֵּי הַזְּקוֹן", וְהַשְּׁנִיָּה שָׁל נִכְדּוֹ, אֲדָמוֹ"ר ה'צִמַח-צֶדֶק'. הוּא רִכַּשׂ אֶת שְׁתֵּי הַתְּמוֹנוֹת מֵאֵת צִיר נוֹדָע, הַסְּגִיר אוֹתָן בְּמִסְגָּרוֹת זָהָב יְקָרוֹת, וְהִיָּה גְּאָה בְּהֵן מְאוּד. לֹא-אֲחַת הַתְּפָאָר בְּיַחוּסוֹ הַחֲסִידִי, וְכָלֵל לֹא חָשׂ עַד כְּמָה צָרְמוֹ הַדְּבָרִים, בְּהַתְּחַשֵּׁב עִם אֲרַח-חַיָּיו נְטוּל-הַעַל.

עָרַב אֶחָד פְּנָה לְבֵיתוֹ שָׁל סוֹחֵר יְהוּדִי, מִמְּכָרָיו, כְּדִי לְסַגֵּר אֶת הַפְּרָטִים הָאֲחֲרוֹנִים בְּעֶסְקָה שֶׁתְּכַנְנֵנו לְבַצֵּעַ. הוּא מֵהָר, שֶׁכֵּן הַמְּשַׁךְ הָעָרַב הִיָּה שְׁמוֹר לְבַקּוֹר מְשֻׁרְתֵי בַתְּאֲטָרוֹן בְּחִבְרַת כְּמָה בְּכִירִים מַחוּגֵי הַשְּׁלֵטוֹן.

בְּדַרְכּוֹ אֵל יְדִידוֹ הַסּוֹחֵר, לֹא הִצְלִיחַ לְהַמְנִיעַ מִלְּהַרְהֵר בְּהַבְּדָלִים שֶׁבִּינוּ וּבֵין יְדִידוֹ זֶה. אֲמָנָם שְׁנִיָּהֶם הַתְּחִילוּ בְּנִקְדָּה זֶהָ, אֲבָל לֹאֵן הִגִּיעַ כָּל אֶחָד מֵהֶם! חֲבָרוּ, לְמָרוֹת עֲשָׂרוֹ, נִשְׁאָר יְהוּדִי חֲסִיד בְּכָל רַמ"ח אֲבָרָיו, יְרֵא-שְׁמַיִם וּמְדַקְדָּק בְּמַצְווֹת, וְאֵלּוֹ הוּא נַעֲשֶׂה אִישׁ הָעוֹלָם הַגְּדוֹל, וְהַלֵּךְ דְּרוֹר אַחֵר כָּל תַּאֲוֹת-לְבוֹ...
תַּאֲוֹת-לְבוֹ...

מִבֵּית יְדִידוֹ בְּקַעוֹ קוֹלוֹת שְׂמֻחָה. כְּשֶׁנִּפְתְּחָה הַדְּלֵת, מִצָּא אֶת רַעְהוֹ מְסַב לְשֻׁלְחָן חִגְיָי עִם קְבוּצָה גְּדוֹלָה שֶׁל יְהוּדִים בְּלְבוּשׁ חֲסִידִי. הִנְדִּיד קָם אֵלָיו מִיָּד וּפְנָה עִמּוֹ לְחִדְר-עֲבוּדָתוֹ, כְּדִי לְסַיֵּם אֶת הָעֶסְקָה. כְּשֶׁסִּיְמוֹ אֶת פְּגִישָׁתָם הָעֶסְקִית, הִתְעוֹרְרָה סְקָרְנוֹתוֹ שֶׁל הָאוֹרַח: "מַהִי הַסְּעוּדָה הַחִגְיָית בְּבֵיתְךָ?"; שְׂאֵל.

הִנְדִּיד הַצֵּטְחַק קִלּוֹת וְהַשִּׁיב: "זֹהִי שְׂמֻחָה מְשֻׁפְּחֵתִית, אֲבוֹתֵינוּ חוּגְגִים כָּעַת בְּגוֹן-הָעֵדוֹן, וְאֲנַחְנוּ, נִכְדֵּיהֶם וְנִינְיָהֶם, מִתְּקַשְּׂרִים אֵלֵיהֶם בְּטֵלְפוֹן כְּדִי לְטַל חֶלֶק

בשומחתם...

"למה ירמזו דברייך?", תהה האישה. בעל-הבית ברר את מלותיו בקפדנות: "נדאי אתה זוכר כי הערב חל החג החסידי י"ט כסלו. אבותינו, שנמנו עם חסידיו של הרבי הזקן, חוגגים עמו כעת בגן-עדן את חג הגאולה שלו, ואנחנו מתנעדים כאן ומשתתפים בשומחתם."

ידו של האישה נגעה קלות במצחו, כמנסה להזכר בדבר-מה, אך מהרה להחליק למטה, כמי שמבקש לשכח ולהמשיך הלאה. אבל חברו החסיד נצל את הסדק הדק שנפתח ללבו: "אולי תצטרף אלינו לכוסית 'לחיים!', הציע, והוסיף: "אחרי הכל, גם אתה תוכל לשוחח בטלפון עם אבותיך החסידים..." הוא עצמו לא ידע מה גם לו להתפתות להצעה, שהיתה מביכה למדי מבחינתו. מסביב ישבו חסידים ודברו על גדלת הרבי הזקן. הם אמרו 'לחיים' ושרו נגוני-דבקות. בהתחלה חש זר, מנכר ולא שיך, ורק מטעמי נימוס לא קפץ ממקומו והסתלק מן המקום. אבל אט-אט לגם עוד כוסית 'לחיים' ועוד כוסית. בגופו פשט חם נעים, והאווירה נראתה לו פתאום נעימה מאוד.

הוא הקשיב לדברי המתנעדים, ויותר משהאזין, הינה שקוע במחשבות נוגות על מהות חייו ועל המרחק הרב שעבר מבית אביו. נגוני-הדבקות של החסידים כמו לוו את תחושות לבו הנרגשות.

בית אביו החסיד עמד בבירות לנגד עיניו. הוא ראה את דמותם של החסידים בעירת הלדתו. נזכר בהתנעדיות חסידיות מעין אלו, שבהן הסתופף בימים עברו. קורות-חייו עברו לפניו, כמו בסרט נע. הינה הוא נער בן חמש-עשרה, מחליט לנטש את דרכי אביו. הינה הוא מתרחק מחיי היהדות, נושא אשה מחוגי המתקדמים, משתלב בחוגי החברה הגבוהים.

השעות חלפו. הוא שכח לגמרי את פרטיסי התאטרון שממתינים לו בבית. דמעות זלגו מעיניו, ונפשו סערה בתוכו כפי שלא סערה מימיו.

מאחר בלילה לו אוטו שנים מהחסידים לביתו המפאך. הוא נכנס אל חדר-עבודתו, שם צנח חסר-אונים על פרסתו המרפדת. מבטו הורם אל תמונות הדיוקן שמעליה. עיניהם של הרבי הזקן וה'צמח-צדק' כמו פלחו את כליותיו.

עיניו התמלאו דמעות חמות. כל גופו רטט מסערת-נפש עזה. פתאום חלפה בו מחשבה שהפתיעה גם אותה: "ערבית! עכשו זמן תפלת ערבית! הוי, כמה זמן כבר לא התפללתי!"

בבת-אחת זנק ממקומו, נטל את ידיו, ובעוד עיניו נעוצות בדיוקניהם של שני צדיקי-העליון, פרצו מלות התפלה הנשכחות ממעמקי הלב.

מאותו היום השתנה הגביר לבלי הפר. תחלה החליף את כל כלי ביתו בכלים חדשים, כשרים למדהדריון. אחר-כך החל לקזם מצוות נוספות, עד שלבסוף חזר להיות שומר תורה ומצוות וחסיד נאמן. כוחה של 'שיחה טלפונית' מגן-

עדן...

יו"ל במסגרת תוכנית החברותות
לילדי השלוחים שע"י

